ПОЛИТИКА ЕКСПРЕС критика

ПОВОДОМ ИЗЛОЖБИ КРАТОХВИЛА, БАЈИЋА И ЈАНКОВИЋА

НА МЛАЂИМА...

Пошто знамо поуздано да београдске галерије нису далеко одмакле у договарању и осмишљавању својих годишњих програма, то можемо да тврдимо како је пука и срећна случајност што се збило у Београду истовремено излажу тројица вајара: учитељ и његови врли ученици. Тачније, да само у размаку од неколико дана отворе самосталне изложбе: проф. ФЛУ у Београду и цењени вајар **Јован Кратохвил** и његови постдипломци **Мрђан Бајић** и **Момчило Јанковић**.

● И, као што је ред, учитељ је отворио своју једанаесту самосталну изложбу у најпосећенијој београдској галерији, оној што ради у саставу Културног центра. Представио се са тридесетак скулптура рађених у полиестру, затим мањим а добрим избором украсних предмета и низом фотографија које приказују његов атеље и извођење фонтане за фабрику 1. МАЈ у Пироту. Изложени радови, настали у седам-осам минулих година, сведоче о коренитим променама у његовом стваралачком поступку; о променама чију је природу тешко намах и без резерве прихватити. Стиче се утисак да су га при томе, напросто, опчиниле неке тактилне, оптичке, колористичке и декоративне чари које је открио у новом материјалу какав је полиестер. Можда је уморан од тешке борбе с класичним материјалима и оном дешењу — две старом идејом „о могућој синтези органоидног и машинског света" (Ж. Туински), Кратохвил је само потражио заслужени предах. Можда је, сигуран у своје мајсторство и свој дугим радом избрушен укус, поверовао да се и кроз лаку стваралачку игру могу добити вредна пластичка решења. Ако јесте, онда се преварио. Резултат је такав да су очи толико пуне колико је срце празно.

● Међутим, пошто нам је Кратохвил као вајар, очито, остао дужан, поштено је истаћи да нам се као учитељ обилато одужио. Бар тако казује пуна мера стваралачке слободе којом је подстицао развој двојице својих раскошно даровитих и већ поменутих постдипломаца.

● Мада неколико година млађи од друга из класе, **Бајић** је стигао, ипак, да се истакне, наметне и, чак, заслужи низ награда као цртач и вајар. Успео је то захваљујући честим наступима на заједничким изложбама, како ауторским тако и оним строго жириираним, од којих су неке имале југословенски значај. Зато његове упоредо приређене изложбе скулптура (Галерија Дома омладине) и цртежа (Галерија СКЦ), иако прве, не садрже елементе изненађења. Дошле су, заправо, као потврда његовог марљивог и запаженог рада. Дакако, поставља се питање, како је то полетарац Мрђан напречац заслужио општу пажњу и хвалу? Али, ако нећемо да понављамо све што је у исцрпној а уверљивој анализи његовог начина рада открио Љубомир Глигоријевић (каталог изложбе скулптура), онда ваља указати још на два зато важна разлога. Први, пак, проистиче из чињенице да се Мрђан искрено и без остатка приклонио најактуелнијим токовима уметности осамдесетих година, оним што су већ потврђени у поетици нове слике. И други, важнији, што је међу првима код нас и боље од већине успео да суштину те поетике примерене слици пренесе у медиј скулптуре. Узгред буди речено, у мајсторству којим он влада полиестером није тешко препознати шта дугује учитељу.

● Упркос томе што је већ излагао на два Октобарска салона и „укњижио" две награде, први самостални наступ Мрђановог старијег колеге **Јанковића** представља право и пријатно изненађење. Он је у Галерији КНУ изложио седам скулптура из циклуса „Главе" и једанаест плитких рељефа извођених у јефтиним материјалима (гипс, платно, кудеља) који откривају његово потпуно али и особено укључивање у сада набујала струјања новог експресионизма. Додуше, не оног колористички жестоког већ пригушног, датог у односима сивог и црног, што има снагу немог и болног крика Мункових графика. Занимљиво је да он, као и Мрђан, негује исту медијумску двосмерност, остављајући потпуно отвореном границу између пластичних и пикторалних вредности.

У сваком случају, изложбе Кратохвила и његових ученика охрабрују. Јер, како на млађима свет остаје, добро је да не бринемо за будућност.

Никола Кусовац